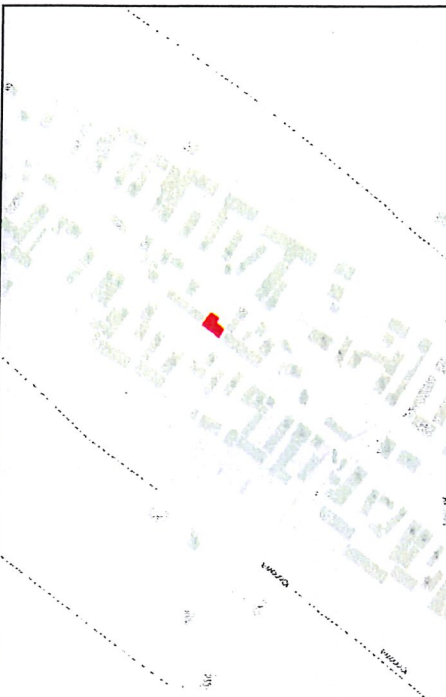

GEZ 4	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa	Świetlica wiejska, d. karczma	2. Czas powstania ok. 1860 r.	4. Adres Czeska Wieś nr 61, dz. nr 538
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 			5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka
			6. Formy ochrony Wpis do rejestru zabytków ruchomych stropów nr Ks.B.t. II-1871-2/10 z 18.03.2010 r. Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka

1. Widok od pñn. 2. Widok od pñd.-zach. 3. Widok od wsch. 4. Lokalizacja.

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorf*, a w 1417 r. jako *Bömischorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właściciele klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Jankowice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano kruchtę. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmeńce, 24 zagrodnicze i 11 chałupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynek położony w centralnej części wsi, w nawsin, kalenicowo względem drogi, wzniesiony na planie litery L, dwukondygnacyjny, nakryty prostopadnymi względem siebie dwuspadowymi dachami. Murowany, otynkowany, z pokryciem dachowym z dachówki ceramicznej karpiołki układanej podwójnie w koronkę. Elewacja północno zachodnia sześciosienna, z otworem wejściowym w osi piętej. Elewacja południowo zachodnia trójosienna, w partii dolnej w części przesłonięta przez wionną przybudówkę, w dwupoziomowym szczycie w partii dolnej czteroosienna, wyżej jednoosienna. Elewacja półn.-wsch. w parterze z pojedynczym otworem drzwiowym, w partii szczytowej w partii dolnej dwuosiośowa, wyżej jednoosienna. Elewacja południowo wschodnia skrzydła północno wschodniego czteroosienna, w kondygnacji drugiej dwuosiośowa. Dekoracja architektoniczna w postaci gzymsów ujmujących szczyty, wydzielających partię szczytową oraz koronującego, a także naczołków w postaci odcinka gzymsu i pływca ponad otworami okiennymi drugiej kondygnacji elewacji frontowej. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto, w jednym ze szczytów oculus. Okna w większości PCV jedno- i dwupoziomowe, jednoodzielną, z imitacją podziału krzyżowego. Stolarka drzwiowa współczesna, w konstrukcji pływca-ramowej. Obiekt pierwotnie pełnił funkcję karczny.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu brak jest widocznych ugięć lub falowania, w pokryciu występują pojedyncze ubytki. Wody opadowe odprowadzane są z połaci poprzez rynny i rury spustowe tuż pod mury budynku. Mury bez widocznych odchyleń czy spekań, w partiach dolnych ze śladami zawilgocenia. Tynki wewnętrzne, cementowo-wapienne, silnie zabrudzone, z ubytkami, lokalnymi spekaniami i odparzeniami. Zapewne w trakcie wymiany wypraw uproszczeniu uległa dekoracja architektoniczna. Wielkość i rozmieszczenie otworów okiennych wskazują na zmiany w otworowaniu. Stolarka w całości została wymieniona na okna i drzwi o formach ahistorycznych.

Postulaty:

- rozpoznanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgocenia murów,
- uzupełnienie ubytków w pokryciu dachowym,
- uzupełnienie ubytków tynków,
- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: wymiany tynków na nowe wykonane na bazie wapna hydraulicznego wraz z przywróceniem historycznej formy dekoracji architektonicznej; przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów okiennych z dopuszczeniem stosowania blend; wymiany stolarki drzwiowej na stolarkę o formach nawiązujących do rozwiązań historycznych; wymiany okien na stolarkę o formach powtarzających rozwiązania historyczne.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zawierzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków